

Asia: VN/17593/2024

Lausuntopyyntö: luonnos hallituksen esitykseksi tekoälyasetuksen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne koskien keskeisiä ehdotuksia

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi tekoälyasetuksen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Ympäristöministeriö kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto.

Esitetyssä ehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi lakia eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta sekä eräistä muista laeista.

Ympäristöministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa lausuntopyyntönsä esitettyjen sekä luonnoksessa olevien otsikoiden mukaisesti:

Ympäristöministeriö pitää kannatettavana esitettyä lakia eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta (valvontalaki).

Esityksessä ehdotetaan ns. hajautettua valvontamallia, jossa viranomaisen valvonta hajautetaan useaan eri viranomaiseen. Esityksen mukaan näitä kutsuttaisiin markkinavalvontaviranomaisiksi. Ympäristöministeriö pitää kannatettavana liikenne- ja viestintävirastolle osoitettuja valvontatehtäviä. Virastolla on laaja ja kattava asiantuntemus eri sektoreiden valvonnasta, joka soveltuisi myös ehdotetun mukaisesti tekoälyjärjestelmien valvontaan. Hajautettu malli on kannatettava, mutta sen riskinä on, että se voi johtaa resurssipulaan tai siihen, että eri viranomaisten valvontatehtävät ovat päällekkäisiä.

Esityksessä on ehdotettu suurriskisille tekoälyjärjestelmille valvovia viranomaisia. Osana tekoälyasetuksen 6 artiklan 2 kohtaa on määritelty tekoälyjärjestelmiä, jotka ovat suuririskisiä ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi turvakomponentteina kriittisessä infrastruktuurissa CER-direktiivin liitteen 1 mukaisilla toimialoilla. Ympäristöministeriön hallinnonalaan kuuluvat liitteen 1 kohdat 6 ja 7, juomavesi ja jätevesi, joiden vastuu on jaettu maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Valvontatehtävät on esitetty annettavaksi Etelä-Savon ELY-keskukselle, jonka tehtäviin kuuluu vesihuoltoon liittyvän kriittisen infrastruktuurin kyberturvan valvonta osana NIS 1 -direktiiviä, sekä osana tulevaa NIS-2 direktiivin toimeenpanoa (HE 57/2024 vp.) ja tietyistä myös osana CER-direktiivin kansallista täytäntöönpanoa.

Jatkovalmistelussa suositellaan kiinnittämään huomiota CER-direktiivin kansallisen toimeenpanon valmisteluun, sen soveltamisalaan sekä siihen mahdollisuuteen, että direktiivin kansallisesta toimeenpanosta johtuen tekoölyasetuksen soveltamisala laajentuisi koskettamaan myös muita ympäristöministeriön hallinnonalan alueita, kuten jätehuoltoa tai rakennettua ympäristöä.

Lausuntonne koskien vaikutusten arviointia

Esityksen vaikutuksia on arvioitu lähinnä viranomaisille koituvien vaikutusten osalta. Esityksessä esitetyt vaikutukset viranomaisille ovat pitkälti vain, että uusia tehtäviä ja veloituksia on esitetty. Esityksen mukaan valmistelussa toimeenpanoon tarvittavien resurssien arvioinnin on pyydetty perustumaan arvioon konkreettisista tekoölyliitännäisistä valvontatehtävistä seuraavan viiden vuoden aikana huomioiden mahdolliset synergiat nykyisten viranomaisten tehtävien kanssa. Vaikutustenarvioinnissa ei kuitenkaan käy ilmi, että onko tuleviin ja muuttuviin viranomaistehtäviin kiinnitetty huomiota, esimerkiksi CER ja NIS 2 -direktiivien toimeenpanon osalta.

Vaikka vaikutustenarviot jäävät osittain epäselviksi, pitää ympäristöministeriö ymmärrettävänä esityksen havaintoa siitä, että luotettavat arviot ovat hankalia uusien tekoölyjärjestelmien ja komponenttien ilmestyessä markkinoille jopa päivittäin.

Ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että eri viranomaisten resurssien tarpeesta ei ole esitetty euromääräisiä arvioita tai htv-arvioita. Ministeriö pitää tärkeänä sitä, että Etelä-Savon ELY-keskuksen mahdollisuudet toimia valvovana viranomaisena turvataan. Esityksessä on mainittu ELY-keskusten tehtävien siirrosta tuleville lupa- ja valvontavirastoille sekä elinvoimakkeuksille. Ministeriö pyytää jatkovalmistelussa huomioimaan mahdollisuuksien mukaan uusille virastoille siirtyvät valvontatehtävät resurssitarvearvioineen.

Ympäristöministeriö ehdottaa, että jatkovalmistelussa selvitettäisiin myös arvioita siitä, millaista koulutusta tai osaamista valvontatehtävät edellyttävät.

Lisäksi ympäristöministeriö kiinnittää huomiota henkilötietojen käsittelyn vaikutustenarviointiin mm. yleisen tietosuojasetuksen osalta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi viranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonluovutus-oikeuksista, jotka koskevat välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja. Ympäristöministeriö pyytää korjaamaan sivulla 141 olevan lauseen siitä, että henkilötiedot itsessään olisivat salassa pidettäviä. Ympäristöministeriö ehdottaa, että lausetta korjattaisiin siten, että siinä viitattaisiin suoraan julkisuuslain 24 § 1 momentin kohtaan, jota lauseessa on tarkoitettu ja asiassa otettaisiin huomioon myös julkisuuslain 29 § 2 momentti, mikäli se joiltain osin olisi sovellettavissa.

Lausuntonne koskien säännöskohtaisia perusteluja

Ensimmäisen lakiehdotuksen 3 §:n perusteluissa Etelä-Savon ELY-keskuksen nimittämistä on perusteltu suppeasti. Ympäristöministeriö ehdottaa perusteluja täydennettäväksi siltä osin, että perusteluissa mainittaisiin NIS 1-direktiivin toimeenpanoon liittyvät valvontatehtävät.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 6 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi keskitetty yhteyspiste sekä siihen liittyvistä tiedonsiirto-oikeuksista ja tiedonsaantioikeuksista. Välttämättömien tiedonsaantioikeuksien osalta ympäristöministeriö ehdottaa, että jatkovalmistelussa tarkasteltaisiin PeVL 11/2024 vp. kohta 13 sekä PeVL 73/2018 vp. s. 10.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 27 §:n 2 momentissa on ehdotettu määräyksenantovaltuutta markkinavalvontaviranomaisille. Jatkovalmistelussa lakia alemman asteista sääntelyä olisi hyvä määrittellä tarkemmin sekä selventää mahdollisten määräysten sisältöä perusteineen.

Lausuntonne koskien pykälää

-

Muut kommentit HE -luonnoksesta

Ympäristöministeriö pitää kiitettävänä sitä, että meneillään oleva valtion aluehallintouudistus on otettu huomioon esitysluonnoksessa.

Jatkovalmistelun osalta ympäristöministeriö ehdottaa, että tietojen säilytysaikoja henkilötietojen, käyttöoikeuksien ja lokitietojen osalta määriteltäisiin lainsäädännössä.

Jos organisaationne toimii tiedonhallintalain (906/2019) tarkoittamana tiedonhallintayksikkönä, mitkä ovat näkemyksenne hallituksen esityksen luonnoksen 4.2.6. kappaleeseen ”Tiedonhallinnan muutosvaikutukset” organisaationne koskevan tiedonhallinnan osalta?

Ympäristöministeriöllä ei ole lausuttavaa tältä osin.

Toimiiko organisaationne tai edustamanne yritys tekoälyasetuksen tarkoittamana toimijana, ja jos toimii, millä tavoin katsotte, että asetus ja ehdotettavat lait vaikuttavat organisaatioonne tai yritykseenne?

Ympäristöministeriöllä ei ole lausuttavaa tältä osin.

Damski Juhani
Ympäristöministeriö

Rastas Jaakko
Ympäristöministeriö